YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kolmas jaosto)
5 päivänä toukokuuta 1983 *

Asiassa 139/82,

jonka Italian Corte di cassazione on saattanut ETY:n perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen ensin mainitussa tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa

Paola Piscitello

vastaan

Istituto nazionale della previdenza sociale (INPS)

ennakkoratkaisun sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin ja heidän perheenjäseniinsä 14 päivänä kesäkuuta 1971 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71 (EYVL L 149, s. 2) tulkinnasta,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kolmas jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja U. Everling sekä tuomarit A. J. Mackenzie Stuart ja Y. Galmot,

julkisasiamies: G. F. Mancini,
kirjaaja: P. Heim,

on antanut seuraavan

* Oikeudenkäyntikieli: italia.

tuomion

1 Corte di cassazione on esittänyt 14.1.1982 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimen kirjaamoon 30.4.1982, ETY:n perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla kysymyksen sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin ja heidän perheenjäseniinsä 14 päivänä kesäkuuta 1971 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71 (EYVL L 149, s. 2) 10 artiklan tulkinnasta.

2 Kysymykset on esitetty esille Piscitellon ja Istituto nazionale della previdenza socialen (INPS) välisessä riita-asiassa.

3 Piscitello, joka on Italian kansalainen, on saanut 1.1.1973 lukien 30.4.1969 annetun lain nro 153 26 pykälässä säädettyä sosiaalihuoltolisää. Kyseisen säännöksen nojalla sosiaalihuoltolisää maksetaan Italian kansalaisille, jotka ovat täyttäneet 65 vuotta, asuvat Italian alueella ja joiden vuositulot – naimisissa olevien osalta puolison kanssa yhteenlasketut – ovat laissa säädettyjä määriä alemmat.

4 Edellä mainitussa 30.4.1969 annetussa Italian laissa nro 153 annetaan siinä säädetyt edellytykset täyttäville oikeuksia, jotka eivät ole riippuvaisia heidän henkilökohtaiseen tilanteeseensa ja varattomuuteensa perustuvasta tarveharkinnasta. Sosiaalihuoltolisä myönnetään automaattisesti jokaiselle 65 vuotta täyttäneelle Italian kansalaiselle, joka ei saa muuta sosiaaliturvaetuutta tai sosiaaliavustusta ja jolla verotuksellisesti ei ole riittävästi tuloja toimeentulonsa turvaamiseksi. Jos kyseisellä henkilöllä on lisäksi muita tuloja, vähennetään sosiaalihuoltolisän määrää.

5 INPS:n 26.6.1976 tekemällä päätöksellä, joka tuli voimaan 1.4.1975, Piscitellolta evättiin sosiaalihuoltolisä sillä perusteella, että koska hän on muuttanut viimeksi mainittuna ajankohtana asuinpaikkansa Belgiaan erään perheenjäsenensä luokse, hän ei enää täytä kaikkia edellä mainitun lain 26 artiklassa säädettyjä edellytyksiä.

6 Piscitello valitti päätöksestä Pretore d'Ennaan, minkä jälkeen hän haki muutosta Tribunale d'Ennassa ja sen jälkeen Corte di cassazionessa, joka on esittänyt seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

"Onko 14.6.1971 annetun yhteisön asetuksen (ETY) N:o 1408/71 10 artiklan, jossa säädetään 'asumista koskevasta edellytyksestä luopumisesta', vaikutuksena 30.4.1969 annetun lain nro 153 26 pykälän säännösten, joissa säädetään, että sosiaalihuoltolisän antamisen ja saamisen edellytyksenä on Italian kansalaisen asuminen Italian alueella, kumoaminen, ja näin ollen voidaanko kyseinen eläke keskeyttää tai lopettaa sillä perusteella, että eläkkeensaaja muuttaa asuinpaikkansa toisen jäsenvaltion alueelle, jos otetaan huomioon, että sosiaalihuoltolisä on toisaalta avustusmuotoista (ks. 15.12.1980 tehty Corte costituzionalen päätös nro 157) ja että toisaalta se kuuluu myös yhteisön asetuksen (ETY) N:o 1408/71 4 artiklan 1 kohdassa lueteltuihin vanhuusetuuksiin? Viimeksimainitun säännöksen mukaan asetusta sovelletaan kaikkeen lainsäädäntöön, joka koskee seuraavia sosiaaliturvan aloja: – – vanhuusetuuksia".

7 Italian Corte di cassazionen esittämän kysymyksen sanamuodosta käy ilmi, että siinä tiedustellaan toisaalta, kuuluuko Italian sosiaalihuoltolisän kaltainen etuus asetuksen (ETY) N:o 1408/71 asialliseen soveltamisalaan, ja toisaalta tarkoitetaanko tätä etuutta mainitun asetuksen 10 artiklan 1 kohdassa säädetyssä asumista koskevasta edellytyksestä luopumisessa.

Ensimmäinen kohta

8 Asetuksen (ETY) N:o 1408/71 4 artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaan tätä asetusta sovelletaan kaikkeen lainsäädäntöön, joka koskee sosiaaliturvan alaan kuuluvia vanhuusetuuksia riippumatta siitä, ovatko ne maksuihin perustuvia vai maksuihin perustumattomia. Asetuksen 1 artiklan t alakohdan mukaan "etuuksilla" tarkoitetaan kaikkia jäsenvaltioiden lainsäädännön nojalla maksettavia etuuksia "mukaan lukien kaikki niiden osat, jotka maksetaan julkisista varoista". Asetuksen (ETY) N:o 1408/71 4 artiklan 4 kohdassa säädetään, ettei asetusta sovelleta "sosiaalihuoltoon ja lääkinnälliseen huoltoon".

9 Ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevassa päätöksessään Corte di cassazione täsmentää, että 30.4.1969 annetussa laissa nro 153 säädetty sosiaalihuoltolisä on Corte costituzionalen 15.12.1980 tekemän päätöksen mukaan Italian lain mukaan sosiaalihuollon luonteista. Tämä seikka ei kuitenkaan, kuten Corte di cassazione itse toteaa, yksinään ole ratkaiseva yhteisön oikeudessa kyseisen edun jättämiseksi asetuksen (ETY) N:o 1408/71 asiallisen soveltamisalan ulkopuolelle.

10 Yhteisöjen tuomioistuin on jo todennut 6.7.1978 antamassaan tuomiossa (asia 9/78, Gillard, Kok. 1978, s. 1661), että ero asetuksen (ETY) N:o 1408/71 soveltamisalan ulkopuolelle jätettyjen ja sen soveltamisalaan kuuluvien etuuksien välillä perustuu olennaisilta osiltaan kunkin etuuden ominaispiirteisiin, erityisesti etuuden päämääriin ja sen myöntämisen edellytyksiin.

11 Ensiksi on huomattava, että vaikka Italian 30.4.1969 annetun lain nro 153 kaltainen lainsäädäntö tiettyjen piirteittensä vuoksi muistuttaa sosiaalihuoltoa – jos otetaan huomioon erityisesti se, että siinä pidetään tarvetta olennaisena soveltamiskriteerinä eikä oteta huomioon vaatimuksia työskentely-, jäsenyys- ja maksukausista – se on kuitenkin lähellä sosiaaliturvaa sen vuoksi, että siinä on jätetty pois sosiaalihuollolle luonteenomainen yksilöllinen harkinta ja sillä asetetaan edunsaajat oikeudellisesti määriteltyyn asemaan, jossa heillä on oikeus asetuksen (ETY) N:o 1408/71 4 artiklassa mainittuja vanhuuseläkkeitä vastaavaan etuuteen.

12 Toiseksi on huomattava, että edunsaajien piirin määritelmä on laaja, joten tällainen lainsäädäntö täyttää itse asiassa kaksi tehtävää eli toisaalta taataan täysin sosiaaliturvajärjestelmän ulkopuolelle joutuneille henkilöille vähimmäistoimeentulo ja toisaalta annetaan lisätuloja riittämättömiä sosiaaliturvaetuuksia saaville.

13 Näin ollen on katsottava, että 30.4.1969 annetun Italian lain nro 153, jolla toisaalta asetetaan sosiaalihuoltolisän saajat lailla määriteltyyn asemaan edellyttämättä henkilökohtaisten tarpeiden tai tilanteen yksilöllistä ja harkinnanvaraista arvioimista ja jolla toisaalta voidaan varmistaa sosiaaliturvaetuuksien saajille tulon lisä, 26 pykälässä säädetyn kaltainen avustus kuuluu periaatteessa perustamissopimuksen 51 artiklassa tarkoitetun sosiaaliturvan piiriin eikä sitä ole asetuksen (ETY) N:o 1408/71 4 artiklan 4 kohdan nojalla suljettu kyseisen asetuksen soveltamisalan ulkopuolelle.

Toinen kohta

14 Asetuksen (ETY) N:o 1408/71 10 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä alakohdassa säädetään seuraavaa:

"1. Jollei tässä asetuksessa toisin säädetä, työkyvyttömyys-, vanhuus- tai jälkeenjääneiden rahaetuuksia, työtapaturma- tai ammattitautieläkkeitä ja kuolemantapauksen johdosta annettavia avustuksia, joihin on saavutettu oikeus yhden tai useamman jäsenvaltion lainsäädännön mukaan, ei saa vähentää, muuttaa,

keskeyttää, peruuttaa tai takavarikoida sen vuoksi, että etuuden saaja asuu muun jäsenvaltion alueella kuin sen, jossa maksamisesta vastuussa oleva laitos sijaitsee."

15 Edellä mainitun säännöksen tarkoituksena on edistää työntekijöiden ja heidän perheenjäsentensä vapaata liikkuvuutta suojelemalla heitä haitoilta, joita voi aiheutua heidän asuinpaikkansa siirtymisestä jäsenvaltiosta toiseen. Säännöksen tarkoituksena on myös taata asianomaisille henkilöille heidän yhden tai useamman jäsenvaltion lainsäädännön mukaan saavuttamiaan etuuksia, eläkkeitä ja avustuksia koskevan oikeuden säilyttäminen silloin, kun he asuvat muun jäsenvaltion alueella kuin sen, jossa maksamisesta vastuussa oleva laitos sijaitsee.

16 Edellä esitetyistä huomautuksista seuraa, että Italian lain 26 pykälässä säädetyn kaltainen avustus myönnetään mainitussa laissa säädetyin edellytyksin ja siinä määriteltyjen objektiivisten perusteiden perusteella iäkkäille kansalaisille heidän vähimmäistoimeentulonsa varmistamiseksi. Tällainen avustus on näin ollen rinnastettava asetuksen (ETY) N:o 1408/71 4 artiklan 1 kohdan c alakohdassa tarkoitettuun vanhuusetuuteen. Näin ollen se kuuluu asetuksen (ETY) N:o 1408/71 10 artiklan 1 kohdan c alakohdassa tarkoitettuihin avustuksiin. Koska asetuksessa (ETY) N:o 1408/71 ei ole erityissäännöksiä kyseisestä avustuksesta, on katsottava, että kyseisen asetuksen 10 artiklan 1 kohdassa säädetty asumista koskevasta edellytyksestä luopuminen koskee tätä avustusta.

17 Edellä esitetyn vuoksi on Corte di cassazionen esittämään kysymykseen vastattava:

1) Edellä mainitun, 30.4.1969 annetun Italian lain nro 153, jolla toisaalta asetetaan edunsaajat lailla määriteltyyn asemaan edellyttämättä henkilökohtaisten tarpeiden tai tilanteen yksilöllistä ja harkinnanvaraista arvioimista ja jolla toisaalta voidaan varmistaa sosiaaliturvaetuuksien saajille tulon lisä, 26 pykälässä säädetyn kaltainen avustus kuuluu periaatteessa perustamissopimuksen 51 artiklassa tarkoitetun sosiaaliturvan piiriin, eikä sitä ole asetuksen (ETY) N:o 1408/71 4 artiklan 4 kohdan säännösten nojalla suljettu kyseisen asetuksen soveltamisalan ulkopuolelle.

2) Italian lain 26 pykälässä säädetyn kaltainen avustus myönnetään mainitussa laissa säädetyin edellytyksin ja siinä määriteltyjen objektiivisten perusteiden perusteella iäkkäille kansalaisille heidän vähimmäistoimeentulonsa varmistamiseksi. Tällainen avustus on näin ollen rinnastettava asetuksen (ETY) N:o 1408/71 4 artiklan 1 kohdan c alakohdassa tarkoitettuun vanhuusetuuteen. Näin ollen se kuuluu asetuksen (ETY) N:o 1408/71 10

artiklan 1 kohdan ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettuihin avustuksiin. Koska asetuksessa (ETY) N:o 1408/71 ei ole erityissäännöksiä kyseisestä avustuksesta, on myönnettävä, että asetuksen 10 artiklan 1 kohdassa säädetty asumista koskevasta edellytyksestä luopuminen koskee tätä avustusta.

Oikeudenkäyntikulut

18 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Italian hallitukselle, Yhdistyneen kuningaskunnan hallitukselle ja Euroopan yhteisöjen komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan riita-asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikuluista.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kolmas jaosto)

on ratkaissut Corte di cassazionen 14.1.1982 tekemällään päätöksellä esittämän kysymyksen seuraavasti:

1) **Edellä mainitun, 30.4.1969 annetun Italian lain nro 153, jolla toisaalta asetetaan edunsaajat lailla määriteltyyn asemaan edellyttämättä henkilökohtaisten tarpeiden tai tilanteen yksilöllistä ja harkinnanvaraista arvioimista ja jolla toisaalta voidaan varmistaa sosiaaliturvaetuuksien saajille tulon lisä, 26 pykälässä säädetyn kaltainen avustus kuuluu periaatteessa perustamissopimuksen 51 artiklassa tarkoitetun sosiaaliturvan piiriin, eikä sitä ole asetuksen (ETY) N:o 1408/71 4 artiklan 4 kohdan säännösten nojalla suljettu kyseisen asetuksen soveltamisalan ulkopuolelle.**

2) **Italian lain 26 pykälässä säädetyn kaltainen avustus myönnetään mainitussa laissa säädetyin edellytyksin ja siinä määriteltyjen objektiivisten perusteiden perusteella iäkkäille kansalaisille heidän vähimmäistoimeentulonsa varmistamiseksi. Tällainen avustus on näin ollen rinnastettava asetuksen (ETY) N:o 1408/71 4 artiklan 1 kohdan c alakohdassa tarkoitettuun vanhuusetuuteen.**

Näin ollen se kuuluu asetuksen (ETY) N:o 1408/71 10 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettuihin avustuksiin. Koska asetuksessa (ETY) N:o 1408/71 ei ole erityissäännöksiä kyseisestä avustuksesta, on myönnettävä, että asetuksen 10 artiklan 1 kohdassa säädetty asumista koskevasta edellytyksestä luopuminen koskee tätä avustusta.

Everling Mackenzie Stuart Galmot

Julistettiin Luxemburgissa 5 päivänä toukokuuta 1983.

H. A. Rühl
m:tty kirjaaja
johtava hallintovirkamies

U. Everling
kolmannen jaoston puheenjohtaja